

From: Hartikainen Erja <erja.hartikainen@kela.fi>
Sent: 20. marraskuuta 2020 16:04
To: Valtiovarainministerio VM; Kupari Anneli
Cc: RP_LAUSUNTOPYYNNOT; Venäläinen Anniina
Subject: Nimeämiset henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen johtoryhmään ja muihin ryhmiin
Attachments: VN_25041_2020-VM-2Nimeämispyyntö henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevaan hankkeeseen ja liitteet.PDF; VN_25041_2020-VM-2Nimeämispyyntö henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevaan hankkeeseen.PDF; VN_25041_2020-VM-2Nimeämispyyntö henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevaan hankkeeseen ja liitteet.PDF; VN_25041_2020-VM-2Nimeämispyyntö henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevaan hankkeeseen ja liitteet.PDF

Kelasta tietopalvelujen tulosityksiköstä ehdotetaan jäseniä seuraavasti:

Johtoryhmä

Marianna Karhu p. 0206343722

Leo Malila p. 0206343698

Identiteetinhallinta alatyöryhmä

Kenneth Kronholm p. 0206342756

Mia Sundblad p. 0206341863

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön työryhmä

Minna Ylikoski (ei ole miesehdokasta) p. 0206343510

Tietopalvelut työryhmä

Mia Sundblad p. 0206341863

Kenneth Kronholm p. 0206342756

Tähän ryhmään Kelan yhteisistä palveluista:

Lainsäädäntö työryhmä

Suvi Onninen (ei ole miesehdokasta) p.0206343942

Tähän ryhmään Kelan IT-palveluista:

Tekninen työryhmä

Timo Paananen p. 0206343160

naisehdokas ilmoitetaan maanantaina 23.11.2020

sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@kela.fi

Erja Hartikainen

Johdon assistentti

etunimi.sukunimi@kela.fi

Kela Tietopalvelujen yksikkö

PL 450 (Nordenskiöldinkatu 12)

00056 Kela

www.kela.fi

Nimeämispyyntö

12.11.2020

 VN/25041/2020
 VN/25041/2020-VM-2

Pyyntö jäsenten nimeämisestä henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen asettamiseksi

Valtiovarainministeriö asetti 1.9.2017 työryhmän selvittämään henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista toimikaudelle 1.9.2017-31.12.2019. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2019 ja työryhmän loppuraportti julkaistiin 6.4.2020. Työryhmä esitti jättämässään loppuraportissa, että vuodesta 2027 alkaen Suomessa otettaisiin käyttöön uudenmuotoinen henkilötunnus, josta ei enää kävisi ilmi henkilön ikä, syntymäaika, sukupuoli tai muuta henkilöön liittyvää tietoa. Työryhmä ehdotti myös, että suomalaisen henkilötunnuksen voisi saada nykyistä laajempi henkilöryhmä. Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena. Lähtökohtana jatkokehittämiselle on virkamiesvalmistelussa lausuntopalautteen pohjalta valmisteltu vaiheittainen etenemismalli, jota arvioidaan hankkeen työn aikana (liite).

Valtiovarainministeriö aikoo asettaa hankkeen valmistelemaan henkilötunnuksen uudistamista pitäen sisällään muutosten edellyttämät lainsäädäntömuutokset. Työryhmän asettamispäätösluonnos on tämän nimeämispyyntöön liitteenä. Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainittuja nimeämään ehdokkaansa hankkeen jäseneksi asettamispäätösluonnoksen mukaisesti.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n mukaisesti valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä. Saman pykälän mukaan niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita em. toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden. Jos sekä nais- että miesehdokkaan nimeäminen ei ole mahdollista, ministeriö pyytää perustelevaan sen nimeämisehdotuksessa.

Ehdotus työryhmän jäseneksi sekä ehdotetun henkilön yhteystiedot (puhelinnumero ja sähköpostiosoite) pyydetään toimittamaan sähköpostitse osoitteisiin valtiovarainministerio@vm.fi sekä anneli.kupari@vm.fi viimeistään 20.11.2020.

Lisätietoja antavat kehityspäällikkö Anneli Kupari (anneli.kupari@vm.fi, 0295 530 035) ja lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara (sami.kivivasara@vm.fi, 0295 530 023)

ICT-johtaja

Anna-Maija Karjalainen

Kehityspäällikkö

Anneli Kupari

Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

Puhelin
 Telefon
 Telephone

Faksi
 Fax
 Fax

s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

valtiovarainministerio@vm.fi

Liitteet	Luonnos työryhmän asettamispäätöksestä (liitteenä vaiheittainen ehdotus etenemisestä)
Jakelu	Valtioneuvoston kanslia Ulkoministeriö Sisäministeriö Puolustusministeriö Oikeusministeriö Opetus- ja kulttuuriministeriö Maa- ja metsätalousministeriö Liikenne- ja viestintäministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Työ- ja elinkeinoministeriö Valtiovarainministeriö Ympäristöministeriö Digi- ja väestötietovirasto Eläketurvakeskus Kansaneläkelaitos Kilpailu- ja kuluttajavirasto Liikenne- ja viestintävirasto Traficom Maahanmuuttovirasto Poliisihallitus Verohallinto Tietosuojavaltuutetun toimisto Finanssiala ry Kaupan liitto ry

Asettamis päätös (luonnos)

12.11.2020

VN/25041/2020

VN/25041/2020-VM-2

Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen asettaminen
Toimikausi

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut hankkeen uudistamaan henkilötunnusjärjestelmää ja kehittämään valtion takaamaa identiteettiä henkilötunnusten riittävyyden varmistamiseksi, sukupuolineutraalisuuden toteuttamiseksi sekä ulkomaalaisten asiointiin sujuvoittamiseksi henkilötunnuksen saajien piiriä laajentamalla.

Työryhmän toimikausi on 1.12.2020 – 31.12.2022.

Tausta

Valtiovarainministeriö asetti 1.9.2017 työryhmän selvittämään henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista toimikaudelle 1.9.2017-31.12.2019. Työryhmän tehtävänä oli esittää uusi kansallinen ratkaisu henkilöiden yksilöimiseksi. Tähän kuului esitys toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvaus viranomaisten roolista henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Tarkoituksena oli tuottaa malli, jossa henkilön yksilöivä tunnus ja siihen liittyvät tiedot voidaan hallita erillisinä sekä toiminnallisesti että juridisesti. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2019 ja työryhmän loppuraportti julkaistiin 6.4.2020. Työryhmä esitti jättämässään loppuraportissa, että vuodesta 2027 alkaen Suomessa otettaisiin käyttöön uudenmuotoinen henkilötunnus, josta ei enää kävisi ilmi henkilön ikä, syntymäaika, sukupuoli tai muuta henkilöön liittyvää tietoa. Työryhmä ehdotti myös, että suomalaisen henkilötunnuksen voisi saada nykyistä laajempi henkilöryhmä. Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena. Lausuntopalautteen pohjalta valtiovarainministeriö jatkaa nyt työtä valmistellen kohdennettumpia ja rajatumpia muutoksia, joissa henkilötunnuksen nykyinen muoto säilytettäisiin.

Henkilötunnus on tunnus, joka henkilölle annetaan, kun hänen tietonsa ensimmäisen kerran talletetaan väestötietojärjestelmään. Henkilötunnuksen antamisesta, muuttamisesta ja muodostumisesta säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009). Henkilötunnus muodostuu syntymäajasta, välimerkistä, yksilönumerosta ja tarkistusmerkistä siten kuin väestötietojärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (128/2010) säädetään. Henkilötunnuksen antaminen on Digi- ja väestötietovirastolle säädetty julkinen hallintotehtävä. Henkilötunnuksen avulla henkilöt yksilöidään väestötietojärjestelmässä ja usein myös yhteiskunnan muissa rekistereissä, joissa henkilötunnusta käytetään henkilön yksilöivänä tietona järjestelmien välillä sekä esimerkiksi tilastoinnissa henkilön elinolosuhteita kuvaavien tietojen yhdistelemiseen. Tunnusta ei ole tarkoitettu käytettäväksi henkilön ainoana tunnistamistietona.

Henkilötunnukseen ja sen käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä on huomioitava väestön rajat ylittävän liikkumisen ja nopean digitalisaatiokehityksen näkökulmasta. Tavoitteena on löytää ratkaisumalli, jossa ulkomaalainen henkilö voidaan rekisteröidä yksiselitteisesti väestötietojärjestelmään.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

valtiovarainministerio@vm.fi

Tietojenvaihdon ja sähköisen asioinnin helpottamiseksi ulkomaalaiselle henkilölle myönnettäisiin henkilötunnus, jolla luotaisiin Suomessa asioiville yksiselitteinen ja yhteinen ydinidentiteetti ja sitä tukevat keskitetyt käsittely- ja palveluprosessit. Rekisteri-identiteetillä tarkoitetaan kaikkea sitä henkilöllisyyttä määrittävää tietoa, joka on tallennettu väestötietojärjestelmään. Sen osajoukkona on ydinidentiteetti eli ne tietyt tiedot, jotka osoittavat henkilöllisyyden.

Useimmissa viranomaispalveluissa asiointi tänä päivänä edellyttää suomalaista henkilötunnusta. Ulkomaalaiselle henkilölle tietyt viranomaiset luovat henkilötunnuksen kaltaisen keino tunnuksen omissa järjestelmissään. Organisaatiokohtaisia keino tunnuksia ei voida hyödyntää tietojen vaihdossa tai sähköisessä asiointissa laajemmin. Kun henkilötunnus jatkossa myönnettäisiin keskitetysti väestötietojärjestelmästä, tarve keino tunnuksille vähenee.

Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi yhteiskunnan eheyden vahvistaminen, jossa yhtenä keinona määritellään luopuminen sukupuoliedosta osana henkilötunnusta. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomea vahvistetaan mm. työperäistä maahanmuuttoa kehittämällä. Asioinnin sujuvoittamiseksi ja sähköisen asioinnin helpottamiseksi ulkomaalaisen henkilön ydinidentiteetin rekisteröinnin mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa väestötietojärjestelmään.

Valtionvarainministeriö on laatinut loppuraportin henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteettihallinnan ensimmäisestä vaiheesta (liite 1). Valtiovarainministeriö jatkaa henkilötunnuksen kehittämistyötä lausuntopalautteen pohjalta. Loppuraportin esitystä aikatauluineen ei sellaisenaan viedä eteenpäin vaan lähtökohtana jatkokehittämiseksi on virkamiesvalmistelussa lausuntopalautteen pohjalta valmisteltu vaiheittainen etenemismalli, jota arvioidaan hankkeen työn aikana (liite 2).

Tavoite ja tehtävä

Hankkeen tavoitteena on tehdä esitys kansalliseksi toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvata viranomaisten rooli henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Hankkeessa pyritään ratkaisemaan niitä kysymyksiä, joita nykyisen henkilötunnuksen käyttäminen ja käyttämiseen liittyvät toimintatavat ovat synnyttäneet. Tällaisia kysymyksiä ovat muun muassa tunnuksen myöntämisen toimivalta, tunnuksen myöntämisen laajentaminen nykyisestä, henkilön tunnistaminen tunnuksen antamisen yhteydessä, tunnuksen liitettävät biometriset tunnisteen, tunnuksen sukupuolineutraali muoto, tunnuksen ja sen kohteena olevaan henkilöön liittyvien tietojen hallintaprosessi sekä tunnuksen käyttäminen järjestelmien välillä henkilön identifioimiseen.

Hankkeen tulee ottaa huomioon teknologian, kansallisen ja kansainvälisen kehityksen vaikutukset ja mahdollisuudet henkilön yksilöimisessä ja identiteettien hallinnassa. Eurooppa-neuvosto on pyytänyt päätelmissään 1. – 2.10.2020 Euroopan Unionin komissiota antamaan aloitteen eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä vuonna 2021. Komission vuoden 2021 työohjelman mukaan lainsäädäntöaloite eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettaisiin vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen aikana. Hankkeessa tulee soveltuvin osin huomioida mahdollinen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin syntyminen ja sen mahdolliset heijastusvaikutukset henkilötunnusjärjestelmään.

Hankkeessa pyritään huomioimaan muiden pohjoismaiden identiteettihallinnan ja henkilötunnusjärjestelmien kehittämiseen kohdistuvat toimenpiteet. Hanke voi osallistua pohjoismaiseen yhteistyön painopisteenä erityisesti identiteetin hallintaan liittyvien prosessien tiedon jakaminen ja kehittäminen.

Valtionvarainministeriö on asettanut Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen, jonka tavoitteena on mm. tuottaa yhdenvertaiset edellytykset ja mahdollisuudet jokaiselle hyödyntää digitaalista henkilöllisyyttä yhteiskunnan palveluissa ja varmistaa edellytykset omaan itseen liittyvien henkilötietojen jakamisen syntymiselle ja kehitykselle tulevaisuudessa siten, että digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisujen perustana voisi toimia valtion takaama ydinidentiteetti sekä tuottaa edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumiselle Suomeen ja mahdollistaa Suomesta rajat ylittävä sähköinen tunnistaminen. Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeessa tulee huomioida digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen tavoitteet ja aikataulut omassa työssään.

Hankkeessa selvitetään yhteistyössä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen kanssa mahdollisuutta laajentaa ydinidentiteetin kohderyhmää niistä henkilöistä, jotka tällä hetkellä rekisteröidään väestötietojärjestelmään. Hankkeessa tehdään läheistä yhteistyötä opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteettihallinnan kehittämistyöryhmän kanssa. Kehittämistyöryhmän tehtävänä on tehdä esitys yhteiseksi ratkaisuksi identiteetin ja omien tietojen hallintaan sekä tunnistautumiseen opetuksen ja koulutuksen toimialalla.

Henkilötunnusjärjestelmän kiireellisin uudistuspaine syntyy tunnusten riittävyyden varmistamisesta. Syksyllä 2020 Digi- ja väestötietovirasto on virkamiestyönä valmistellussa esityksessään ehdottanut ratkaisumallia, jossa henkilötunnukseen lisättäisiin uusia vuosisatakohtaisia välimerkkejä. Tämä lisäisi käytettävissä olevien tunnusten määrää. Konkreettisia esityksiä arvioidaan hankkeessa.

Hankkeen tavoitteena on

- varmistaa sujuva asiointi kaikille kehittämällä väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa.
- Varmistaa edellytykset digitaalisen toimintaympäristön kehittymiselle Suomessa. Varmistaa henkilötunnusten riittävyys.
- Mahdollistaa sukupuolineutraali henkilötunnus.
- Ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnustuskäytössä sekä ehkäistä identiteettivarkauksia.

Hankkeen tehtävät ovat

- Valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset.
- Tuottaa kattava vaikutustenarviointi.
- Identiteetinhallinnan toteutus on kuvattu siten, että sen kehittäminen ja käyttöönotto on mahdollinen. Sukupuolitiedon poisto on mahdollinen.
- Henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille on mahdollista nykyistä laajemmin
- Keskitetty henkilötunnusjärjestelmä organisaatiokohtaisten henkilötunnusten korvaamiseksi on mahdollista.
- Luoda edellytykset uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottamiseksi.
- Vaiheistettu malli uudistettavan henkilötunnusjärjestelmän käyttöönottamiseksi on mahdollista.
- Muodostaa ja seurata yhdessä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa ohjeita ja toimintamalleja henkilötunnuksen oikeaa käyttöä varten.

Organisointi

Hankkeessa työ organisoidaan johtoryhmään ja eri asiakokonaisuuksien ympärille asetettuihin työryhmiin. Työryhmät raportoivat johtoryhmälle säännöllisesti.

Johtoryhmä

Hankkeessa työtä ohjaamaan asetetaan johtoryhmä. Johtoryhmä ohjaa työryhmien työtä, tekee työryhmien tehtäviin kuuluvat linjaukset ja hyväksyy työryhmientehtävien pohjalta hallituksen esityksen muotoon laaditun työryhmämuistion.

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Sami Kivivasara, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

xx, ulkoasiainministeriö

xx, oikeusministeriö

xx, sisäministeriö

xx, liikenne- ja viestintäministeriö

xx, työ- ja elinkeinoministeriö

xx, opetus- ja kulttuuriministeriö

xx, maa- ja metsätalousministeriö

xx, sosiaali- ja terveysministeriö

xx, puolustusministeriö

xx, ympäristöministeriö

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Eläketurvakeskus

xx, Finanssiala ry

xx, Kaupan liitto ry

Sihteeristö:

x, valtiovarainministeriö

x, valtiovarainministeriö

työryhmien puheenjohtajat

Työryhmät

Identiteetinhallinta alatyöryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Anneli Kupari, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Eläketurvakeskus

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Poliisihallitus

xx, Verohallinto

Identiteetinhallintatyöryhmän tehtävänä on

- Määritellä identiteetin luomisen edellytykset ja kriteeristö.
- Määritellä identiteettiin liitettävät ominaisuustiedot kuten yksilöintilaji, tunnistuksen tapa, tiedon lähde ja biometrinen tieto sekä muut mahdolliset ominaisuustiedot.
- Määritellä identiteetinhallintaan osallistuvat tahot ja tiedonvaihdon käytännöt osallistuvien tahojen välillä.
- Määritellä keskitettyyn väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot.
- Määritellä identiteetinhallinta eri elinkaaren vaiheissa.

Lainsäädäntö työryhmä

Puheenjohtaja, valtionvarainministeriö nimetään myöhemmin.

Jäsenet:

xx, oikeusministeriö

xx, sisäministeriö

xx, sosiaali- ja terveysministeriö

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Poliisihallitus

xx, Verohallinto

Lainsäädäntötyöryhmän tehtävänä on

- Valmistella hallituksen esityksen luonnos.

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön työryhmä

Puheenjohtaja valtionvarainministeriö.

Jäsenet:

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Eläketurvakeskus

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Poliisihallitus

xx, Verohallinto

xx, Finanssivalvonta

xx, Tietosuojavaltuutetun toimisto

xx, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom,

xx, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

xx, Finanssiala ry

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön alatyöryhmän tehtävänä on

- Laatia suunnitelma informaatio-ohjauksen ja viestinnän toteuttamiselle
- Laatia sidosryhmäyhteistyön suunnitelma.
- Ohjeiden, suositusten ja parhaiden käytäntöjen esiintuominen ja seuranta.

Tietopalvelut työryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Anu Aakula, Digi- ja väestötietovirasto

Jäsenet:

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Eläketurvakeskus

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Poliisihallitus

xx, Verohallinto

Tietopalvelut alatyöryhmän tehtävänä on

- Määritellä väestötietojärjestelmässä muutoksen seurauksena syntyvien uusien tietojen käyttöehdot yhteiskunnassa.
- Määritellä ydinidentiteettiin liittyvät ydinhenkilötiedot (esim. tunniste, nimi, sukupuoli, syntymäaika).
- Tehdä esitys ydinhenkilötietojen edelleenvälittämisestä ja kustannuksista väestötietojärjestelmästä yhteiskunnan toimijoille.

Tekninen työryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Seppo Ränninranta, Digi- ja väestötietovirasto

Jäsenet:

xx, Digi- ja väestötietovirasto

xx, Eläketurvakeskus

xx, Kansaneläkelaitos

xx, Maahanmuuttovirasto

xx, Poliisihallitus

xx, Verohallinto

Teknisen alatyöryhmän tehtävänä on mm.

- Määritellä henkilötunnuksen muoto ja käytännöt niin, että henkilötunnusten riittävyys on varmistettu. Suunnittelun lähtökohtana riittävyyden varmistamiseksi on, että otetaan käyttöön vuosisatakohtaisia uusia välimerkkejä.
- Määritellä uuden yksilöintitunnuksen muoto ja käytännöt.
- Määrittää linjaukset ja vaatimukset tietoarkkitehtuurin toteuttamiselle.

Hanke asettaa muita työryhmiä hankkeen edetessä tarpeen mukaan ja kutsua asiantuntijoita osallistumaan työryhmien työhön.

Kustannukset

Johto- ja työryhmien työ tehdään virkatyönä, eikä jäsenille tai puheenjohtajille makseta palkkiota. Kukin organisaatio maksaa edustajiensa matka- ja majoituskustannukset. Muut työryhmän kustannukset maksetaan momentilta 28.70.01. Valtionvarainministeriö tekee muista mahdollisista hankinnoista erilliset hankintapäätökset.

Kunta ja uudistusministeri

Sirpa Paatero

ICT-johtaja

Anna-Maija Karjalainen

Asiakirjaviitteet

1. [HETU uudistuksen loppuraportti, Julkisen hallinnon ICT. Valtiovarainministeriön julkaisu – 2020:20.](#)
2. Henkilötunnuksen uudistamisen loppuraportin lausuntojen pohjalta tarkennettu esitys.

Liite

12.11.2020

VN/25041/2020

VN/25041/2020-VM-1

Henkilötunnuksen uudistamisen loppuraportin lausuntojen pohjalta tarkennettu ehdotus
1. Ehdotus jatkotyön pohjaksi

Henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteetin työryhmä ehdotti uudenmuotoisen henkilötunnuksen käyttöönottoa työryhmän loppuraportissa¹. Työryhmä esitti, että vuodesta 2027 alkaen Suomessa otettaisiin käyttöön uudenmuotoinen henkilötunnus, josta ei enää kävisi ilmi henkilön ikä, syntymäaika, sukupuoli tai muuta henkilöön liittyvää tietoa. Työryhmä ehdotti myös, että suomalaisen henkilötunnuksen voisi saada nykyistä laajempi henkilöryhmä. Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena.

Lausuntopalautteen pohjalta valtiovarainministeriö on Digi- ja väestötietoviraston kanssa jatkanut selvitystyötä ja valmistellut ehdotusta, jossa henkilötunnuksen nykyinen muoto olisi mahdollista säilyttää. Ehdotuksen keskeiset toimenpiteet:

- uusilla henkilötunnuksen välimerkeillä varmistetaan henkilötunnusten riittävyys, joka on myös edellytys henkilötunnusten antamiselle nykyistä laajemmin myös ulkomaalaisille
- sukupuolineutraaliuus toteutetaan poistamalla sukupuolitieto henkilötunnuksesta
- väestötietojärjestelmään tallennetaan uutta tietosisältöä ulkomaalaisen henkilön tunnistamisen tavasta, tietojen lähteestä sekä tieto siitä onko henkilö rekisteröity ilman kohtaamista (ns. viranomaisaloitteinen rekisteröinti)
- väestötietojärjestelmään tehdään valmius uudenmuotoisen henkilötietoriippumattoman yksilöintitunnuksen käyttöönotolle eli uudelle tunnusjärjestelmälle

Muutokset toteutettaisiin useamman vaiheen avulla.

1.1 Ehdotettavat jatkotoimenpiteet

Ehdotetaan seuraavien toimenpiteiden käynnistämistä:

Lainsäädäntötoimia edellyttävät toimenpiteet
Uusilla välimerkeillä varmistetaan henkilötunnusten riittävyys

Nykyisin henkilötunnuksen välimerkki osoittaa, millä vuosisadalla henkilö on syntynyt. 1800 -luvulla syntyneiden välimerkki on +, 1900 -luvulla syntyneiden välimerkki on – ja 2000 -luvulla syntyneiden välimerkki on A. Nyt ehdotetaan uusien välimerkkien käyttöönottamista, jotta henkilötunnusten

¹ [Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2020:20 HETU-uudistuksen loppuraportti](#)

riittävyys voidaan varmistaa. Nykyiset henkilötunnukset riittävät korkeintaan 2-3 vuotta tietyiltä kriittisiltä päiviltä.

Vuodesta 2023 lähtien väestötietojärjestelmässä olisi valmius antaa muutoin nykyisenkaltainen henkilötunnus uusilla välimerkeillä. Henkilötunnukset ”käytettäisiin loppuun” kultakin päivältä vanhoilla välimerkeillä varustettuina. Väestötietojärjestelmäpalvelut tukisivat uusien välimerkkien mukaisten tunnusten ja niihin liitettyjen henkilötietojen päivittämistä ja välittämistä asiakasorganisaatioille. Välimerkki toimisi erottelevana merkinä jatkossa kaikilla vuosisadoilla syntyneiden henkilötunnuksissa. Aikaisemmin annettuja henkilötunnuksia ei muutettaisi vaan ne säilyisivät nykyisenmuotoisena.

Sukupuolineutraali henkilötunnus

Nykyisen henkilötunnuksen yksilönumero on nykyisin miehillä pariton ja naisilla parillinen. Nyt ehdotetaan, että jatkossa henkilötunnuksen yksilönumero ei olisi sukupuolia erotteleva vaan annettavien henkilötunnusten yksilönumero olisi sukupuolesta riippumaton.

Vuodesta 2027 alkaen muutoin nykyisenkaltainen henkilötunnus annettaisiin sukupuolineutraalina henkilölle, jonka tiedot merkitään ensimmäistä kertaa väestötietojärjestelmään. Sukupuolta ei voisi enää tämän ajankohdan jälkeen päätellä henkilötunnuksesta. Ennen tätä annettuja henkilötunnuksia ei muutettaisi vaan ne säilyisivät nykyisenmuotoisena.

Henkilötunnus nykyistä joustavammin ulkomaalaisille henkilöille

Henkilötunnuksen voisivat jatkossa asteittain saada myös henkilöt, jotka nykyisen lainsäädännön perusteella eivät ole sitä voineet saada. Esimerkiksi turvapaikanhakijat voisivat saada uuden henkilötunnuksen heti turvapaikkaa haettuaan. Nykyisin henkilötunnuksen saanti on mahdollinen ennen oleskeluluvan saamista ainoastaan, jos turvapaikanhakijalla on voimassa oleva passi ja esimerkiksi työnteosta johtuva tunnuksen tarve. Henkilötunnus voitaisiin antaa myös muille henkilöille, joita suomalainen viranomais ei ole kohdannut, eikä henkilöä ole tunnustettu ja joille suomalaiset viranomaiset ovat antaneet omissa järjestelmissään omia yksilöintitunnuksiaan eli niin sanottuja keinohenkilötunnuksia, eli aidon henkilötunnuksen näköisiä yksilöintitunnuksia.

Nykyisten organisaatiokohtaisten keinohenkilötunnuksien käyttöä voitaisiin vähentää myöntämällä henkilötunnus nykyistä laajemmalle henkilöryhmälle alkaen vuodesta 2023. Ehdotuksen lähtökohdana on, että henkilötunnus voitaisiin antaa aikaisemmassa vaiheessa kuin nykyisin, mm. sähköisen rekisteröintiprosessin kautta. Jos henkilöllä ei ole esittää virallisia asiakirjoja henkilö voitaisiin yksilöidä biometristen tietojen avulla maahanmuuttoviranomaisten toimesta. Henkilötunnus voitaisiin myöntää myös täysin viranomaisaloitteisesti, vaikka suomalainen viranomais ei ole tavannut eikä tunnistanut henkilöä, eikä häneltä ole voitu ottaa biometrisiä tunnistetta, mikä on nykytilanteessa mahdollista vain erityistilanteissa. Väestötietojärjestelmään tallennettaisiin uusina tietoina mm. tiedot henkilön tunnistamisen tavasta ja tietojen lähteestä sekä tieto siitä onko henkilö rekisteröity ilman kohtaamista (ns. viranomaisaloitteinen rekisteröinti).

Tiedot henkilön tunnistamisen tavasta ja tietojen lähteestä

Jos henkilötunnus voitaisiin ehdotuksen mukaisesti antaa myös henkilöille, joita suomalainen viranomais ei ole tunnistanut matkustusasiakirjasta, mutta on kohdattu niin väestötietojärjestelmään olisi voitava tallentaa tieto biometriikan hyödyntämisestä. Jos henkilöllä ei olisi henkilöllisyyden osoittavaa asiakirjaa tai sähköistä menetelmää niin biometriikan tallentamisen lisäksi henkilöstä väestötietojärjestelmään tallennettavat tiedot perustuisivat henkilön itsensä ilmoittamiin tietoihin. Sähköisen rekisteröintiprosessin yhteydessä henkilöön liittyviä tietoja voitaisiin saada myös toisen maan viranomaisen rekisteristä.

Väestötietojärjestelmästä olisi saatava tieto henkilön tunnistamisen tavasta sekä tieto siitä onko henkilö rekisteröity ilman kohtaamista samassa ajankohdasta alkaen, josta henkilötunnuksen antaminen nykyistä laajemmille henkilöryhmille mahdollistuu. Tämä tieto tulisi olla väestötietojärjestelmästä saatavissa vuonna 2023. Kattavana tietopalveluna nämä tiedot olisivat saatavissa asteittain vuodesta 2023 lähtien.

Uusi tunnusjärjestelmä

Väestötietojärjestelmässä varauduttaisiin myös täysin uuteen tunnusjärjestelmään, jossa tunnuksien olisivat sattumanvaraisia eivätkä osoittaisi näin ollen siis myöskään henkilön syntymäaikaa. Nykyinen henkilötunnusjärjestelmä säilyisi ensisijaisena tunnusjärjestelmänä siihen saakka kunnes mahdollisesti päätetään uuden tunnusjärjestelmän käyttöönotosta. Väestötietojärjestelmään

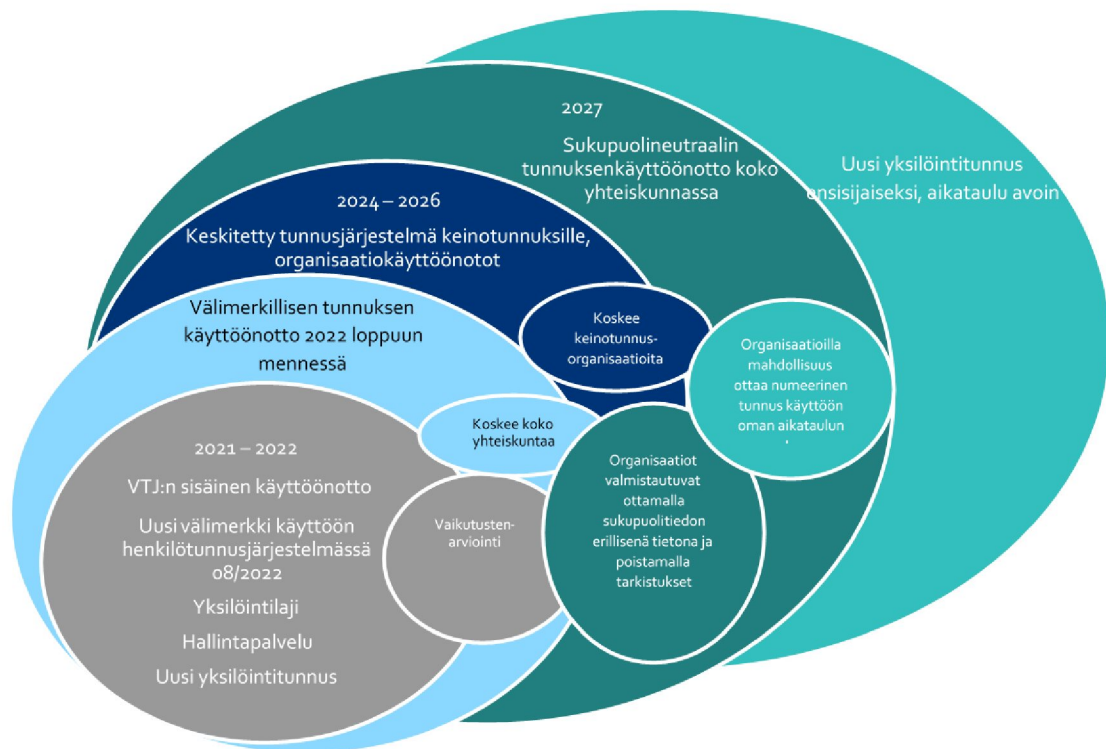
rekisteröidyille henkilöille luotaisiin uusi yksilöintitunnus. Henkilöillä säilyisi myös nykyinen henkilötunnus väestötietojärjestelmässä.

Henkilötunnusta ja väestötietojärjestelmän tietoja hyödyntävät tahot saattaisivat omat järjestelmänsä ja toimintatapansa uutta yksilöintitunnusjärjestelmää tukeviksi halutessaan. Tahot voisivat halutessaan aloittaa uuden tunnusjärjestelmän mukaisten tunnusten hyödyntämisen tietojenvaihdossa ja sähköisessä asioinnissa omien aikataulujensa puitteissa.

Digi- ja väestötietovirasto loisi väestötietojärjestelmään rekisteröidyille henkilöille uuden yksilöintitunnuksen vuoden 2023 aikana. Väestötietojärjestelmän henkilötietoja ja henkilötunnusta hyödyntävät tahot voisivat vuodesta 2023 alkaen ryhtyä hyödyntämään uutta tunnusjärjestelmää järjestelmissään ja toiminnassaan niin halutessaan. Uuden tunnusjärjestelmän käyttööntoimiseksi ei aseteta viimeistä käyttööntoimijakohtaa.

Toimenpide-ehdotusten vaiheet ja ajoittaminen

Henkilötunnuksen uudistaminen ja valtion takaama identiteettihanke suunnitellaan asetettavaksi 1.12.2020 – 31.12.2022 väliselle ajalle. Vaikutustenarvointi välimerkillisen ja sukupuolineutraalin tunnuksen käyttööntoimiseksi on käynnissä ja se on hyödynnettävissä heti hankkeen alussa. Toimenpide-ehdotusten toteuttaminen ja lainsäädäntötoimien valmistelu aloitetaan hankkeen asettamisen jälkeen siten, että tavoitteena on hallituksen esitysluonnos elokuussa 2021, jonka mukaan laki tulisi voimaan heinäkuussa 2022, mutta siirtymäsäännöksen nojalla tässä esitetyt muutokset tulisivat vaiheittain käyttöön alkaen vuodesta 2023. Tarkempi uudistuksen aikataulu tulee tehdä osana tavoitetilan edellyttämän lainsäädännön kokonaisuuden suunnittelua. Uudistuksen vaiheet on esitetty seuraavassa kuvassa:

Lainsäädäntömuutosten valmistelun lykkäytyminen ehdotetusta aiheuttaa tarpeen tarkastella myös käyttööntoimijakohtoja uudelleen. Hankkeen etenemisellä on myös vaikutuksia Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen aikatauluihin. Yhteisenä tavoitteena on, että henkilötunnus voidaan antaa laajemmille ryhmille kuin nykyisin vuoden 2023 alkuun mennessä.

1.2 Jatkotyössä ratkaistavia kysymyksiä

Uuden tunnusmallin käyttööntoiminta vaikutuksia ei ole arvioitu muutoin kuin julkisessa hallinnossa. Uudistuksen vaikutukset yksityisille organisaatioille sekä henkilöille arvioidaan syksyllä 2020 käynnistyneessä vaikutustenarvioinnissa.

Jatkotyössä yksilöidään uudet henkilöryhmät, joille henkilötunnus voitaisiin jatkossa antaa sekä määritetään ajankohdat, joista alkaen henkilötunnuksen antaminen kullekin henkilöryhmälle on mahdollista sekä uusien henkilöryhmien rekisteröinti edellytykset ja -prosessit. Jatko-työssä tulee

tarkemmin määrittää väestötietojärjestelmästä saatavissa olevat tiedot henkilön tunnistamisen tavoista sekä tieto siitä onko henkilö rekisteröity ilman kohtaamista. Myös näiden tietojen ylläpitoprosessit ja ylläpidon toimivallat tulee määrittää samoin kuin toimivallat hallinnoida väestötietojärjestelmään tallennettuja henkilöllisyyksiä esimerkiksi tilanteissa, joissa samalle henkilölle on luotu useampi kuin yksi henkilötunnus. Väestötietojärjestelmän rekisteröintiprosessien tietosisältömuutosten tietosuojavaikutukset tulee myös arvioida.

Väestötietojärjestelmään tällä hetkellä rekisteröityjen henkilöiden osalta ei ole suoraan saatavissa tietoa, miten henkilö on tunnistettu eikä sitä onko henkilö rekisteröity ilman kohtaamista. Jatkotyössä on arvioitava voivatko väestötietojärjestelmään ennen uudistuksen voimaantuloa tallennetut uudet tietotyypit olla saatavilla.

Sukupuolineutraalin henkilötunnuksen käyttöön siirtymisen muut lainsäädännön muutostarpeet täytyy tunnistaa.

Biometrisiä tunnisteita hyödynnettäisiin tavoitetilassa varmistamaan ensirekisteröinnissä henkilön henkilöllisyys ja estämään useampikertaisia rekisteröintejä. Lähtökohta on, että tukeuduttaisiin nykyisiin viranomaisiin ja nykyisiin prosesseihin - tarkemmat menettelytavat täytyy jatkotyössä kuitenkin kuvata ja lainsäädännön muutostarpeet tunnistaa.

Tavoiteltavia hyötyjä ei täysimääräisesti saavuteta, jos nykyisen kaltainen henkilötunnusten hallitsematon käyttö henkilön tunnistamisessa ei muutu. Yksinomaan henkilötunnuksella ei tulisi olla mahdollista tunnistaa eli varmentaa sitä, onko fyysisesti asioiva henkilö todella se henkilö, joka väittää olevansa. Henkilön yksilöivän tunnisteiden muoto ei kuitenkaan ratkaise tunnistamiskäytäntöihin liittyviä riskejä, ellei säännellä lisäksi tunnisteiden käytöstä henkilön tunnistamiseen asioinnissa. Jatkotyössä olisi tarkasteltava, voitaisiinko henkilötunnuksen käyttöä henkilön tunnistuksessa lainsäädännön keinoin estää ja säätää tarkemmin, jotta henkilötunnusta käytettäisiin jatkossa ainoastaan tietojärjestelmien välillä henkilöiden yksilöintiin ja erotteluun. Myös henkilötunnuksen julkisuutta tulisi arvioida, miten tämän tiedon mahdollinen julkisuus vaikuttaisi ei toivottuun käytäntöön.

Henkilö tulisi tunnistaa sähköisellä välineellä ja varmistaa yksilöivillä ominaisuuksilla riittävän vahvasti. Henkilön yksilöinnin tavoitetilalla onkin kiinteä yhteys sähköisen tunnistamisen kehittymiseen Suomessa. Käyntiasioinnissa henkilöllisyyden osoittaminen tulisi mahdollistaa fyysisen henkilöllisyysasiakirjan lisäksi myös sähköisellä tunnistautumisella. VM on asettanut hankkeen digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle tunnistautuminen sähköisesti. Henkilön tunnistamisen vaatimuksia tulee jatkotyössä arvioida erityisesti suhteessa hallintolakiin (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin (13/2003) sekä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin (306/2019).

Rikoksen kohteeksi joutuneiden henkilöiden henkilötunnusten käytön ehkäisemiseksi ei ole toistaiseksi onnistuttu luomaan esimerkiksi sulkulista- tai vastaavaa teknistä menettelyä. Ehdotus mahdollistaa ainakin sukupuoli- sekä mahdollisesti myös syntymäaikatiedon poiston henkilötunnuksesta, mikä yhdessä luotettavien tunnistusmenetelmien kanssa antaa mahdollisuuksia identiteettivarkauksien ehkäisemiseen. Toisen henkilön henkilötietojen, tunnistamistietojen tai muun vastaavan yksilöivän tiedon oikeudeton käyttö tulee voida estää nykyistä tehokkaammin ja identiteettivarkauksien uhrien asemaan tulee kiinnittää huomiota.

Yhteiskunnassamme käytetään vielä vuosikymmenten ajan vanhoja paperiasiakirjoja ja nykyisiä henkilötunnuksia on vielä hyvin pitkään käytössä vanhoissa tietojärjestelmissä ja arkistoissa. Väestötietojärjestelmän tiedot on säilytettävä pysyvästi, joten jo myönnettyjä nykyisiä henkilötunnuksia ei tulla poistamaan kenenkään henkilöhistoriasta.

Tässä yhteydessä tulisi tarkastella myös digitalisoitumiskehityksen asettamia uusia vaatimuksia liittyen henkilötietoja käsittelevien järjestelmien kehittämiseen. Yksi esiin tuotu tarve olisi sallia testihenkilöllisyyksien luonti väestötietojärjestelmään järjestelmien toiminnallisessa testauksessa käytettäväksi. Tämän ei ole katsottu olevan mahdollista nykyisen lainsäädännön puitteissa. Nämä, sekä tarvittavat muut työryhmän ehdotukseen liitännäiset muutokset kartoitetaan jatkotyössä sekä selvitetään niiden vaatimaa aikataulua sekä onko niitä mahdollista toteuttaa henkilötunnuksen uudistuksen yhteydessä.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET
FINNISH GOVERNMENT

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/25041/2020

VM; Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskeva hanke

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/25041/2020-VM-2

Nimeämispyyntö henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevaan hankkeeseen

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Kupari Anneli 91238207Y	2020-11-13T11:31:11	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK
Karjalainen Anna-Maija 91198056S	2020-11-13T13:50:45	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

5bc1b16f196c1975e30fa789c376048aff80d36e8150b8d00985f5b25631a260